

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

О.Г. Вагонова, О.В. Горпинич, В.А. Шаповал

ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня бакалавра
зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Передатестаційна практика [Електронний ресурс] : методичні рекомендації для здобувачів ступеня бакалавра зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля / уклад.: О.Г. Вагонова, О.В. Горпинич, В.А. Шаповал ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2024. – 24 с.

Укладачі:

О.Г. Вагонова, д-р екон. наук, проф.,

О.В. Горпинич, доц.,

В.А. Шаповал, канд. екон. наук, доц.

Затверджено науково-методичною комісією зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля (протокол № 8 від 30.08.2024р.) за поданням кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління (протокол № 24 від 30.08.2024р.).

Методичні рекомендації до проходження передатестаційної практики містить мету та завдання; вимоги до баз практики, методичні рекомендації щодо організації проведення та проходження практики (зокрема, обов'язки здобувачів вищої освіти на практиці, обов'язки керівників практик від кафедри і баз практики, вимоги до індивідуального завдання та складання звіту про практику); опис процедури та критерії оцінювання результатів практики; додатки.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління О.Г. Вагонова, д-р екон. наук, проф.

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Мета та завдання передатестаційної практики	5
3. Бази практики.....	6
4. Методичні рекомендації щодо організації проведення та проходження практики.....	6
4.1. Організація проведення практики.....	6
4.2. Обов'язки учасників з організації і проведення практики.....	7
5. Методичне забезпечення практики.....	8
5.1. Зміст практики та індивідуального завдання.....	8
5.2. Структура звіту й вимоги до його складових елементів.....	12
6. Процедури та критерії оцінювання результатів практики.....	13
Перелік посилань.....	17
ДОДАТОК А. Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт.....	18
ДОДАТОК Б. Зразок оформлення титульної сторінки індивідуального завдання.....	22
ДОДАТОК В. Зразок оформлення титульної сторінки звіту.....	23

1. Загальні положення

Передатестаційна практика здобувачів вищої освіти є невід’ємною складовою процесу підготовки бакалаврів за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля, завершальний етап навчання та передуює виконанню кваліфікаційних робіт. Вона передбачає:

- узагальнення й удосконалення здобутих ними теоретичних знань, практичних умінь і навичок (сприяє їх розширенню та поглибленню);
- формування професійного вміння приймати управлінські рішення в конкретних умовах будь-якого суб’єкта підприємницької діяльності;
- оволодіння професійним досвідом з метою їх підготовки до самостійної трудової діяльності;
- збір матеріалів для виконання кваліфікаційних робіт (матеріали практики складають основу кваліфікаційної роботи здобувача);
- виховання потреби систематичного поновлення своїх знань та творчого їх застосування в майбутній професійній діяльності.

Практика покликана після першого рівня освіти в НТУ «Дніпровська політехніка» скоротити термін адаптації бакалавра підприємництва та торгівлі до виробничих умов праці в бізнес-структурах.

Передатестаційна практика є логічним завершенням усіх видів практики і необхідною для завершення практичної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, враховує специфіку сфер їх майбутньої професійної діяльності і проводиться на підприємствах різних форм власності.

Таким чином, передатестаційна практика (надалі – практика) здобувачів вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля як обов’язкова частина освітньо-професійної програми підготовки фахівців у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» дає змогу забезпечити майбутнім бакалаврам набуття фахових компетентностей.

Планування та організація практичної підготовки майбутніх бакалаврів регламентується нормативними документами університету [1, 2], а безпосередньо планування, організацію та управління практикою здійснює кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління університету відповідно у терміни, визначені графіком навчального процесу.

Проходження практики направлено на досягнення результатів навчання, що визначені бакалаврської освітньою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», а саме:

РН2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.

РН6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

РН7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

РН11. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері підприємництва і торгівлі, необхідні для подальшого використання на практиці.

PH12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур.

PH13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур.

PH14. Застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій та торговельній діяльності.

PH16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці.

PH17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

PH19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких та торговельних структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

PH20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких та торговельних структур з урахуванням ризиків.

PH24. Вміти використовувати інформацію про розробку програм соціально-економічного розвитку територіальних громад при плануванні бізнес-проектів.

2. Мета та завдання передатестаційної практики

Метою практики є: узагальнення й удосконалення здобутих знань, практичних умінь і навичок, отриманих при вивченні на четвертому курсі обов'язкових фахових дисциплін та дисциплін, що формують вибірково частину навчання, оволодіння професійним досвідом з метою підготовки до самостійної трудової діяльності, а також збір матеріалів для написання кваліфікаційних робіт.

Основними завданнями проходження практики є:

– вивчення процесів підприємницької діяльності суб'єкта господарювання, що є місцем практики, особливостей його роботи в мінливому зовнішньому середовищі;

– набуття практичних навичок з діагностики поточних та кінцевих результатів господарської та фінансово-економічної діяльності;

– розвиток практичних навичок у розробці поточних та довгострокових планів діяльності бізнес-організації на основі прогностичних моделей змін внутрішнього та зовнішнього середовища;

– формування умінь обґрунтовувати множину інновацій для покращення результативності підприємницької діяльності суб'єкта господарювання та адаптувати їх до змінних умов його роботи;

– формування умінь і навичок роботи за фахом, набуття досвіду організаційної, виховної роботи в колективі;

– збір інформації для написання звіту з практики та виконання індивідуального завдання кваліфікаційної роботи як підґрунтя її формування.

3. Бази практики

Передатестаційна практика здобувачів вищої освіти проводиться в установах, які відповідають меті, завданням, змісту практики, а також вимогам освітньої програми.

Місця і бази практики визначаються договорами, що укладаються НТУ «ДП» і підприємствами (організаціями, установами), умовами контрактів для проходження практики студентами. заявками підприємств, організацій, пропозиціями викладачів кафедр.

У разі підготовки фахівців за цільовими договорами, базами практики є підприємства, організації та установи, для яких здійснюється така підготовка.

Здобувачі вищої освіти за погодженням з кафедрою можуть самостійно обирати місце її проходження і пропонувати для укладання відповідних договорів.

Базами передатестаційної практики є установи, організації, підприємства різних форм власності та організаційно-правових форм, які є юридичними особами та здійснюють один чи декілька видів підприємницької, торговельної та біржової діяльності, а також органи державної влади та місцевого самоврядування, що пов'язані зі сферою підприємницької діяльності.

Підприємства (організації, установи), які виступають базами практики, повинні відповідати наступним вимогам:

- застосовувати передові форми та методи ведення господарства та управління;

- мати сучасний рівень розвитку техніки і технологій;

- мати високий рівень організації виробничого процесу та культури праці;

- можливість кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;

- готовність забезпечити доступ до інформації, необхідної для написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля;

- мати постійні ділові контакти з НТУ «Дніпровська політехніка».

При наявності вакантних посад в організаціях-базах практики, які співпадають з переліком посад в кваліфікаційній характеристиці з підготовки бакалавра, рекомендується об'єднувати проходження практики з роботою на цих посадах. При цьому здобувач повинен в повній мірі виконати як програму практики, індивідуальне завдання, так і оформити всі необхідні документи в строки відповідно з навчальним планом.

4. Методичні рекомендації щодо організації проведення та проходження практики

4.1. Організація проведення практики

Передатестаційна практика проводиться в індивідуальній формі, що передбачає безпосереднє вивчення кожним здобувачем програмних питань практики, виконання відповідних розрахунків, проведення досліджень, необхідних для підготовки звіту, індивідуального завдання та написання кваліфікаційної роботи.

Керівництво практикою на кафедрі здійснює завідувач кафедри, а навчально-методичне керівництво, контроль за виконанням програм практик здійснюють керівники практики (представники кафедри та баз практик).

На початку практики здобувачі вищої освіти проходять інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, ознайомлюються з правилами внутрішнього розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів. Також здобувачі мають отримати програму та бланк щоденника з практики.

Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та стандартами організацій, де здійснюється практика. Тривалість робочого часу для студентів віком від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами № 871-12 від 20.03.91, № 3610-12 від 17.11.93, № 263/95 ВР від 05.07.95), від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст. 50 в редакції Закону № 871-12 від 20.03.91, із змінами, внесеними Законом № 3610-12 від 17.11.93).

4.2 Обов'язки учасників з організації і проведення практики

Основні обов'язки завідувача кафедри, що проводить практику:

- організація розробки та вдосконалення програми виробничої практики, а також інших навчально-методичних та звітних документів;
- призначення з числа досвідчених викладачів керівників переддипломної практики від кафедри;
- проведення заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику, зокрема: здійснення контролю за проходженням практики на базі практики;
- координація роботи керівників практики, закріплених за практикантами.

Основні обов'язки керівника практики від кафедри:

- перед початком практики контролює підготовленість баз практики та вважає за потребу до прибуття студентів-практикантів проведення відповідних заходів;
- проведення інструктажу про порядок проходження практики з охорони праці;
- надання практикантам необхідних документів (направлень, програм, щоденників (в. т.ч. індивідуальних завдань), методичних рекомендацій тощо);
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою звітності з практики, а саме: подання письмового звіту, оформлення виконаного індивідуального завдання, захист звіту;
- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою, контролює забезпечення належних умов проведення практики;
- контроль за своєчасним прибуттям здобувачів до місця практики, виконанням програми практики та дотриманням термінів її проведення;
- надання методичної допомоги (консультування) здобувачам під час виконання ними індивідуальних завдань;
- проведення консультацій щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- приймання та оцінювання звітів здобувачів вищої освіти про проходження практики.

- організація роботи практикантів відповідно до програми практики;

- підготовка звіту про підсумки проходження передатестаційної практики, обговорення їх на засіданні кафедри;

- вживання необхідних виховних та адміністративних заходів щодо здобувачів вищої освіти, які порушують правила внутрішнього трудового розпорядку організації-базы практики та повідомлення про це завідувача кафедри.

Основні обов'язки керівників практики, призначених базами практики:

- ознайомлення з програмою практики до її початку;

- ознайомлення здобувачів з правилами внутрішнього розпорядку організації, проведення з практикантами інструктажу з охорони праці;

- планування, організація та контроль проходження практики згідно її програми;

- надання здобувачам інформаційно-методичних матеріалів для виконання програми практики, організація зустрічей з провідними фахівцями підприємства (організації, установи), проведення консультацій;

- надання здобувачу вищої освіти відгуку з оцінкою про проходження практики.

Здобувачі вищої освіти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики направлення на практику, інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;

- заповнити та завізувати в деканаті щоденник практики і направлення;

- своєчасно прибути на базу практики та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;

- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки й виробничої санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно подати звіт про проходження практики та захистити його;

- виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики, розпорядження адміністрації та керівників практики.

У разі невиконання вимог, які висуваються практиканту, він може бути відсторонений від подальшого проходження практики.

5. Методичне забезпечення практики

5.1 Зміст практики та індивідуального завдання

Перша складова практики полягає у досягненні мети та виконанні сформованих завдань практики. Це досягається, зокрема, на підставі:

- *знайомства з підприємством та особливостями функціонування відповідної галузі, в рамках якої працює бізнес-структура, що є базою практики.*

Здобувач повинен окреслити основні риси галузі, в якій здійснює підприємницьку діяльність бізнес-структура, визначити особливості та специфіку її функціонування, здійснити аналіз конкурентного галузевого зовнішнього середовища підприємства (нормативно-правова база, споживачі, конкуренти,

економічні партнери), з'ясувати форму власності та організації бізнесу, структуру управління. Надалі потрібно окреслити основні види діяльності бізнес-структури відповідно до установчих документів.

Для характеристики зовнішнього середовища функціонування бізнес-структури здобувач повинен вивчити чинники макро- і мікросередовища; надати характеристику найбільш важливих для даної установи чинників макросередовища, із конкретизацією їхнього впливу. Аналізуючи мікросередовище діяльності підприємства, здобувач повинен вивчити роботу бізнес-структури з постачальниками ресурсів, посередниками, споживачами, зазначити основних конкурентів. Враховуючи вплив державних законодавчих органів на діяльність установи, необхідно зазначити, якими Законами України, постановами Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, Указами Президента України, інструкціями, методичними вказівками, наказами керується організація у своїй виробничій, комерційній і фінансовій діяльності.

Характеризуючи внутрішнє середовище діяльності бізнес-структури, здобувач повинен вивчити її організаційну побудову і структуру управління, склад персоналу і Положення про відділи тощо.

Для визначення ринкової позиції підприємницької установи здобувач може використовувати матриці БКГ, GE/McKinsey, Портеру, метод SPACE та інші інструменти. Для проведення рейтингової оцінки використовується система показників, яку студент обґрунтовує. На основі цієї системи показників проводиться рейтингова оцінка ефективності управління діяльністю організації, визначається її ранг, порівнюючи з підприємствами-конкурентами, використовуючи один з відомих методів (еталонного підприємства, максимінімуму, суми місць тощо).

Джерелами інформації з цих питань можуть бути: статут організації, положення про організацію та її структурні підрозділи, накази та розпорядження.

– визначення економіки бізнес-процесів та результативності підприємницької діяльності. Студент повинен ознайомитись з механізмом формування витрат на здійснення підприємницької діяльності, цінової політики та ціноутворення, економічної ефективності здійснення бізнесу. Для цього здобувач повинен вміти аналізувати та обробляти аналітичні данні для прийняття управлінських рішень щодо подальших дій в бізнесі. Зокрема необхідно, здійснити оцінку ресурсних можливостей організації (вартість та структура основних фондів, рівень технічного оснащення тощо), аналіз економічних показників і стану організації підприємницької діяльності, стан використання інформаційних технологій на підприємстві (наявність технічних засобів обробки інформації, програмного забезпечення) та ефективність їх застосування, розкрити питання, що визначають зміст діяльності об'єкта практики в рамках теми індивідуального завдання.

Перелік аналітичних показників, період аналізу, його методи, форми таблиць, наявність початкової інформації залежить від виявлених «вузьких місць» та узгоджуються з керівником роботи. Аналіз завершується інтегральною оцінкою ефективності управління підприємницькою діяльністю установи або розрахунком інтегрального рівня економічної безпеки підприємства. Усі аналітичні розрахунки,

таблиці, графіки, діаграми повинні супроводжуватися відповідними поясненнями та висновками, що дозволяють визначити сутність економічних процесів, які відбуваються, виявити їх особливості, тенденції.

На основі порівняння показників підприємства-бази практики, та еталонного підприємства (або нормативних показників) виявляються відхилення (вузькі місця). Формулюються проблеми (розробляється дерево проблем), визначаються ключові фактори успіху.

Джерелами інформації з цих питань можуть бути: бухгалтерська та статистична звітність, результати моніторингу та програми діяльності організації.

– *визначення методології та практики бізнес-планування підприємницької діяльності бізнес-структури.* Студент повинен обґрунтувати пріоритетні напрямки ведення бізнесу, ознайомитись з існуючим механізмом планування бізнес-процесів в організації, на підставі чого вміти розробляти моделі нової або розвитку існуючої підприємницької діяльності;

– *формування уявлень про стратегічний розвиток підприємницької діяльності бізнес-організації.* Здобувач повинен визначати стратегічну мету підприємства, окреслювати загальну стратегію його діяльності, оцінити успішність дій щодо впровадження стратегічних планів. На підставі цього необхідно моделювати сценарії стратегії розвитку бізнесу, розробляти програму та визначати умови впровадження стратегічних альтернатив з урахуванням різних чинників.

– *визначення можливостей застосування інноваційного бізнесу.* Здобувач повинен обґрунтувати можливості та умови застосування на підприємстві-базі практики інноваційних підходів в підприємницькій діяльності або запропонувати напрямки розвитку інноваційного бізнесу.

Здобувач повинен розробити конкретні висновки та обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення напряму (напрямів) роботи підприємства-бази практики, впровадження певної інновації з розглядом стратегічного розвитку підприємницької діяльності. Розробка пропозицій повинна ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного та зарубіжного досвіду кращих підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

Інформація питань вдосконалення напряму (напрямів) роботи підприємства-бази практики може бути отримана під час спілкування з професіоналами-практиками, при проведенні самостійного аналізу. Якщо є можливість, інформація повинна бути представлена за значний проміжок часу. Наведений перелік питань є загальним для всіх студентів.

Друга складова практики – виконання індивідуального завдання, яке базується на поглибленому теоретичному обґрунтуванні бізнес-процесів, що характерні для організації-бази практики. Мета виконання індивідуального завдання полягає у вивченні інформаційних джерел різного виду для удосконалення знань теоретичного та практичного характеру зі сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, які допоможуть вирішити задачі, які сформульовані в майбутній кваліфікаційній роботі.

У процесі виконання індивідуального завдання здобувач повинен виявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання підприємницької, торгівельної та біржової діяльності;

- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;

- вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у конкретній галузі;

- вміння обґрунтовувати висновки та конкретні пропозиції щодо вдосконалення організації та управління діяльністю досліджуваного об'єкту.

Після закінчення практики здобувач має підготувати пропозиції керівникові щодо змісту першого варіанту теоретичного та аналітичного розділів кваліфікаційної роботи, переліку задач для дослідження. Пропозиції щодо змісту розділів кваліфікаційної роботи повинні мати логічний, доказовий, аргументований характер і містити: поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми, елементи самостійного дослідження, достатній для обґрунтування пропозицій аналіз досліджуваної проблеми у межах організації-базису практики.

Контент завдання необхідно зв'язати з питаннями щодо формування, планування, організації, регулювання, удосконалення різних аспектів бізнес-процесів на підприємстві-базису практики. Тематика завдання має охоплювати усі напрями, що віддзеркалюють організацію бізнесу, його планування та управління ресурсним забезпеченням. При виборі теми завдання слід виходити з того, що необхідною умовою успішного підприємництва є управління інноваційною діяльністю, саме нововведення сприяють підвищенню ефективності бізнес-процесів, забезпечують їх конкурентоспроможність та прибутковість.

Формулювання теми індивідуального завдання пропонується здійснювати на підставі основних елементів, наданих в таблиці 5.1. Наприклад, формулювання теми на підставі запропонованих структурних елементів буде наступним:

- обґрунтування проекту розвитку бізнесу промислового підприємства шляхом підвищення якості продукції;

- оптимізація бізнес-моделі диверсифікації малого бізнесу (на прикладі ТОВ «Промінь»).

Орієнтовні теми індивідуальних завдань також наведено в ДОДАТКУ А.

Матеріали, отримані здобувачем під час виконання індивідуального завдання, повинні використовуватись також для підготовки доповідей на науково-практичній студентській конференції.

Об'єм роботи – не менше 10 сторінок пронумерованого тексту (нумерація у верхньому правому куті), включаючи рисунки, без урахування титульного аркушу, змісту та переліку посилань.

Весь текст з полуторним інтервалом, шрифт № 14, TNR, усі поля – 2 см.

Структурні елементи формулювання теми роботи

<i>Мета дослідження*</i>		<i>Об'єкт дослідження*</i>	<i>Ознаки предмету дослідження*</i>	
Характер дослідження	Результат дослідження	Конкретизація результату	База предмету дослідження	Специфікація дослідження
<ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтування • Визначення • Оцінка • Розробка • Формування • Підвищення • Удосконалення • Оптимізація • Організація • Планування • 	<ul style="list-style-type: none"> • заходів • програми • проекту • напрямків • бізнес-моделі • ефективності • системи • стратегії • політики • плану • 	<ul style="list-style-type: none"> • розвитку • відтворення • започаткування • скорочення • ліквідації • використання • управління • диверсифікації • дистрибуції • комунікації • інвестування • інтернаціоналізації • експорту/імпорту • інтеграції • злиття/поглинання • партнерства • 	<ul style="list-style-type: none"> • малого бізнесу • кластеру • венчурного бізнесу • соціального підприємництва • стартапу • 	<ul style="list-style-type: none"> • шляхом ... • на підставі... • на етапі... • в умовах... • за моделлю.. • на прикладі •

Структура роботи: титульний аркуш (ДОДАТОК Б), зміст (зазначаються питання з кожного напрямку з посиланнями на сторінки тексту), текстова частина з обов'язковим посиланнями по тексту на джерела інформації, перелік посилань згідно з вимогами до оформлення бібліографічних джерел [3].

5.2 Структура звіту й вимоги до його складових елементів

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання її програми. Форма звітності – письмовий звіт. Матеріали звіту мають точно відображати зміст самостійної роботи здобувача.

Структура звіту та його елементи повинні відповідати вимогам, які наведено нижче. Основні елементи звіту:

– *титульна сторінка* з усіма необхідними вихідними даними, прізвищем, практиканта, темою дослідження. Приклад оформлення титульної сторінки звіту надано в ДОДАТКУ В;

– *зміст* з наданням назв розділів звіту та посиланням на сторінки;

– *вступ*, де розкриваються мета та завдання проходження практики, визначається об'єкт дослідження, розглядаються проблеми розвитку галузі, її стан на поточний період, надається стисла характеристика бізнес-структури, характеризуються її цілі, завдання, організаційні основи, принципи побудови. При цьому розглядаються поточні та довгострокові завдання.

– *змістова частина*, яка містить результати виконання програми практики, зокрема її завдань (розділ 2, 5.1);

– *висновки* про стан бізнес-організації, сильні і слабкі сторони її діяльності, «вузькі місця», можливості ефективної роботи (резерви підвищення ефективності), організаційно-економічні напрями підвищення ефективності підприємницької діяльності установи тощо;

– *перелік посилань*, тобто список використаних інформаційних джерел при виконанні звіту з обов'язковим посиланням по тексту. Рекомендується ознайомитися з вітчизняною та зарубіжною літературою, Інтернет-джерелами, в яких висвітлюється досвід вирішення проблем, що сформульовані в звіті. Також слід вивчити нормативно-правові акти, постанови, інструкції і методичні вказівки, що регламентують діяльність підприємницької установи. Перелік посилань необхідно надати згідно вимог до оформлення бібліографічних джерел [3];

– *додатки*, що містять графічні матеріали (схеми, рисунки, алгоритми), заповнені форми статистичної звітності. Додатки повинні мати посилання у тексті звіту.

Підготовка звіту відбувається постійно протягом усього періоду практики.

Звіт з практики необхідно оформити відповідно до таких вимог: формат А4, гарнітура Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25 см, усі поля – 2 см. Орієнтований обсяг звіту з практики – 15-20 сторінок. Таким чином, з врахуванням обсягу індивідуального завдання (не менше 10 сторінок) загальний обсяг записки звіту – 25-30 сторінок.

Звіт, що не відповідатиме означеним вимогам, повертається на доопрацювання. Звіт та індивідуальне завдання з практики надається для перевірки керівнику практики від кафедри на паперовому носії та в електронному виді.

6. Процедури та критерії оцінювання результатів практики

Оцінювання результатів проходження практики здобувачами здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» [1]. Оцінювання результатів практики студентів проводиться за 100-бальною шкалою з обов'язковим переведенням бальних оцінок до інституційної шкали.

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Результати передатестаційної практики ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів. Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

**Загальні критерії досягнення результатів навчання
для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК**

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
<i>Уміння/навички</i>		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ◆ збір, інтерпретація та застосування даних; ◆ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	<p>Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	90-94
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)</p>	80-84
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)</p>	74-79
	<p>Задовільне володіння проблематикою галузі.</p>	70-73

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ◆ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ◆ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ◆ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ◆ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <p>1) управління комплексними проектами, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; <p>2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; <p>3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; <p>4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації 	95-100
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

Підсумкова оцінка за практику обчислюється як середній бал за результатами виконання загальної частини звіту, індивідуального завдання – враховуються ступінь виконання програми практики, логічність структури та рівень змістовності звіту, обґрунтованість висновків частини, якість оформлення звіту). Таким чином, диференційна оцінка за практику встановлюється з урахуванням таких коефіцієнтів: – ступінь виконання програми практики – 0,2; – логічність структури та рівень змістовності звіту – 0,4; – обґрунтованість висновків – 0,3; – якість оформлення звіту – 0,1. Візьмемо для прикладу таку ситуацію: за першим показником звіт студента має оцінку «задовільно», за другим – «добре», сформулював лаконічні й підтвержені матеріалами звіту висновки на «відмінно», оформив звіт з певними порушеннями нормативів («добре»). Таким чином, остаточну оцінку визначають як: $0,2 \cdot 3 + 0,4 \cdot 4 + 0,3 \cdot 5 + 0,1 \cdot 4 = 4,1 = 4$.

Оцінка за практику заноситься в додаток до диплому.

Перелік посилань

1. Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» / Мін-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2024. 33 с. URL: <https://surl.li/byllpa>

2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпро : НТУ «ДП», 2018. 21 с. URL: <https://surl.li/enrwyi>

3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: <https://surl.li/pknxyf>

Орієнтовні теми індивідуальних завдань

- Напрями розвитку підприємництва у сфері надання логістичних послуг.
- Напрями розвитку підприємництва у сфері надання сервісних послуг.
- Напрями підвищення товарообігу торговельного підприємства.
- Шляхи мінімізації економічних ризиків у торговельному підприємстві.
- Аспекти забезпечення економічної безпеки у торговельному підприємстві.
- Управління реалізацією товарів та якістю обслуговування покупців.
- Оцінка ефективності комерційної діяльності підприємств торгівлі.
- Механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства.
- Вдосконалення формування асортиментної політики підприємства торгівлі.
- Стратегія управління товарообігом підприємства торгівлі.
- Механізм управління товарообігом підприємства ресторанного господарства.
- Механізм формування та використання товарних ресурсів підприємства торгівлі.
- Напрями підвищення ефективності підприємницької діяльності товарної біржі.
- Економічна стратегія брокера на товарній біржі.
- Формування товарного асортименту та його оптимізація.
- Формування системи торговельного обслуговування покупців.
- Підвищення ефективності діяльності торговельного малого підприємства.
- Напрями підвищення ефективності електронної торгівлі.
- Формування попиту і стимулювання збуту на підприємстві (на прикладі....)..
- Формування товарної інноваційної політики підприємства.
- Розробка системи заходів, орієнтованих на посилення ринкових позицій підприємства (на прикладі....)..
- Обґрунтування розвитку експортно-імпортного потенціалу ...
- Підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів ...
- Підвищення ефективності використання оборотних активів...
- Економічне обґрунтування диверсифікації виробничо-господарської діяльності...
- Підвищення ефективності використання трудових ресурсів...
- Обґрунтування системи управління якістю ...
- Підвищення ефективності процесу оновлення технічної бази виробництва...
- Підвищення ефективності використання виробничої потужності...
- Обґрунтування конкурентної стратегії ...
- Обґрунтування напрямів підвищення ефективності інвестиційної діяльності
- ...
- Обґрунтування плану соціального розвитку...
- Обґрунтування плану заходів зі зниження собівартості продукції ...
- Обґрунтування заходів підвищення конкурентоспроможності ...
- Обґрунтування бізнес-моделі підприємства...
- Обґрунтування формування асортименту/організація роздрібного продажу...

Обґрунтування використання лізингу в діяльності ...

Обґрунтування впливу ризиків на діяльність ...

Розробка цінової політики суб'єкта підприємництва в умовах невизначеності ринкового середовища

Формування товарної політики суб'єкта підприємництва в умовах конкуренції (в кризових умовах господарювання).

Витрати підприємства: оцінка та формування в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Обґрунтування обсягу виробництва для беззбиткової діяльності підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Розробка шляхів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів суб'єкта підприємництва в кризових умовах господарювання.

Розробка стратегії інвестиційної діяльності підприємства.

Формування інноваційної політики підприємства в сучасних умовах господарювання.

Розробка стратегії запобігання банкрутству підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Обґрунтування стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах господарювання.

Організація системи матеріального стимулювання та матеріальної відповідальності на підприємствах в сучасних умовах господарювання.

Оцінка ризиків господарської діяльності підприємства та розробка стратегії їх запобігання.

Формування системи економічної безпеки підприємства в умовах кризи

Розробка амортизаційної політики підприємства в сучасних умовах господарювання.

Шляхи підвищення продуктивності праці персоналу підприємства на засадах підвищення соціальної відповідальності

Розробка кадрової політики підприємства в умовах змін соціально-економічної ситуації в країні.

Обґрунтування диверсифікації виробництва та її вплив на ефективність діяльності підприємства.

Удосконалення системи планування і контролю товарних запасів на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Удосконалення системи планування і контролю поточних витрат на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Обґрунтування санації підприємства в кризових умовах господарювання.

Розробка системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкової економіки.

Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства на внутрішньому ринку.

Шляхи підвищення ефективності використання трудових ресурсів на промисловому підприємстві в кризових умовах господарювання.

Вибір форм стимулювання працівників промислового підприємства в кризових умовах господарювання.

Доходи підприємства: особливості формування та резерви їх зростання.

Шляхи підвищення ефективності стимулювання продуктивності праці працівників в умовах соціальної відповідальності промислового підприємства.

Резерви підвищення ефективності господарської діяльності промислового підприємства в сучасних умовах господарювання.

Прибуток торговельного підприємства: особливості формування та резерви його зростання.

Розробка організаційно-економічних заходів забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства.

Розробка організаційно-економічних заходів забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта підприємництва.

Формування антикризової програми бізнес-структури.

Формування та оцінка підприємницького потенціалу підприємства.

Визначення чинників ефективності роздрібною торгівлі органічною продукцією.

Удосконалення механізму формування каналів продажів для торгових площадок.

Обґрунтування шляхів роботи агропромислових підприємств за рахунок впровадження продуктивних інновацій.

Удосконалення шляхів формування кадрового потенціалу торговельного підприємства.

Визначення організаційних напрямів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності виробничо-торгівельного приватного підприємства.

Удосконалення системи мотивації продавців – консультантів торгових компаній.

Визначення організаційно-економічних чинників формування товарного асортименту в роздрібній торгівлі.

Визначення чинників ефективності торговельного підприємництва в умовах сучасного бізнес-середовища.

Формування механізму стимулювання діяльності персоналу малого підприємства.

Підвищення управління процесом продажу товарів національними мережевими операторами на території України.

Визначення застосування перспективних інноваційних технологій в роздрібній торгівлі.

Обґрунтування організаційно-економічних напрямів підвищення ділової активності рекламного агентства.

Підвищення економічної результативності суб'єкта господарювання в кризових умовах зовнішнього середовища.

Пошук та обґрунтування напрямів розвитку підприємництва в умовах дії воєнного стану

Управління діловою активністю підприємства при погіршенні кон'юнктури ринку під час дії воєнного стану.

Підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання в умовах воєнного стану.

Організаційно-економічне забезпечення діяльності сільськогосподарського підприємства в повоєнній економіці.

Планування підприємництва під впливом воєнного стану.

Удосконалення стратегічного управління сталим розвитком підприємства.

Обґрунтування засад розвитку сталого підприємництва в індустріальному регіоні.

Формування бізнесу суб'єкта господарювання на засадах «зеленої» економіки.

Обґрунтування екологічного підприємництва на малому підприємстві.

Розвиток підприємництва у сфері низьковуглецевої економіки.

Удосконалення виробничо-господарської діяльності підприємства на засадах циркулярної економіки.

Обґрунтування циркулярних бізнес-процесів промислового підприємства

Обґрунтування забезпечення функціонування підприємницької структури на засадах сталого розвитку.

Практичні засади розвитку еколого-орієнтованого підприємництва.

Обґрунтування напрямів розвитку компанії сфери зеленого бізнесу.

Формування місцевої повоєнної економіки на засадах розвитку бізнесу.

Формування місцевої економіки на засадах партнерства громади та бізнесу

Формування економіки територіальної громади при взаємодії з бізнесом.

Впровадження соціального підприємництва в сільських територіальних громадах

Удосконалення механізму розвитку соціально-орієнтованого бізнесу в об'єднаних територіальних громадах.

Зразок оформлення титульної сторінки індивідуального завдання

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки
Факультет менеджменту
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Індивідуальне завдання**передатестаційної практики**

спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
освітній ступінь – бакалавр

Розробка шляхів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів суб'єкта підприємництва в кризових умовах господарювання

Виконав: ст. гр. (індекс групи)
П І Б

Перевірив:

Дніпро
20__ р.

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки
Факультет менеджменту
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

З В І Т
ПРО ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНУ ПРАКТИКУ

спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
освітній ступінь – бакалавр

База практики: (назва установи)

Виконав: ст. гр. 076-00-0

прізвище, ініціали.

Керівник від університету: прізвище, ініціали

Дніпро
20__

Навчальне видання

Вагонова Олександра Григорівна
Горпинич Олександр Володимирович
Шаповал Вадим Анатолійович

ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня бакалавра
зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Видано в авторській редакції.

Електронний ресурс.
Підписано до видання 05.09.2024. Авт. арк. 1,7.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.